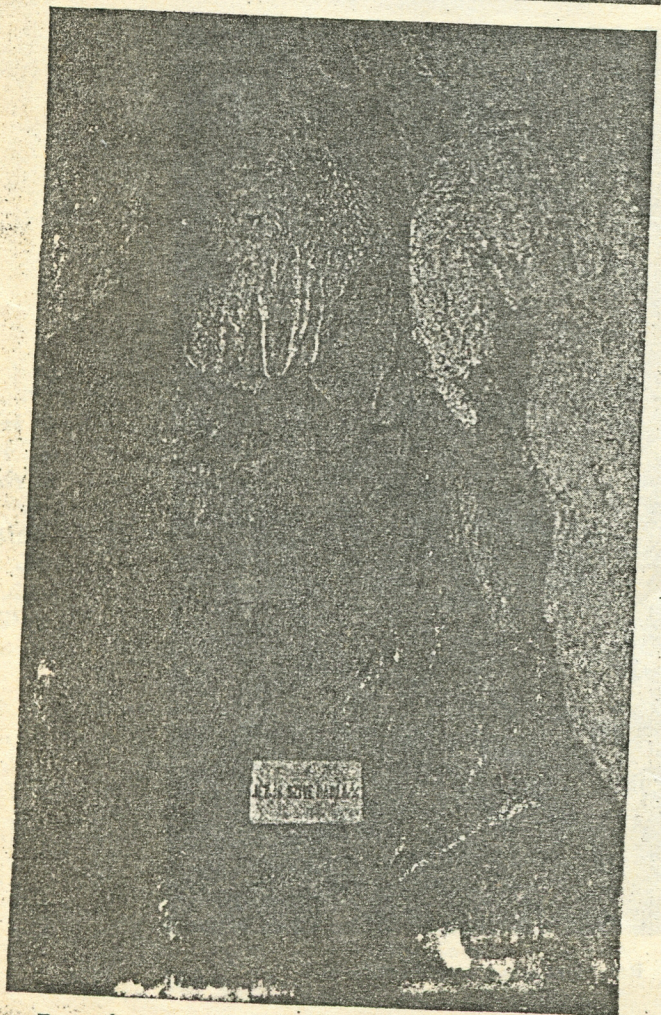

Északi fénybarlang

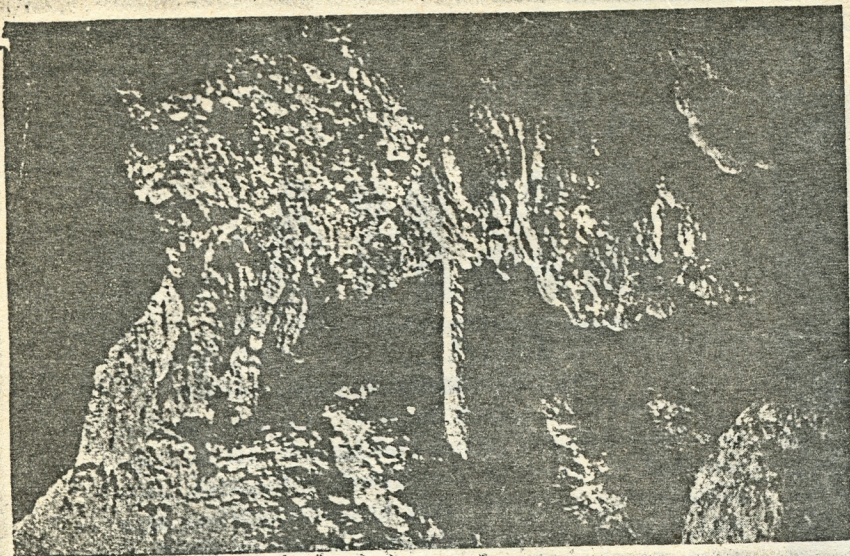
Jézus Szíve barlang

AZ ANNA BARLANGBAN

Az ősember, akiben magadra ismertél, amikor Lillafüred kibomló tavaszával ismerkedtél és megtanultad az évszakok forgásának költészetét, nem elégszik meg annyival, hogy kizöldülő erdőket, sárgadó füveket, fiatal madarakat láttál, az életet a maga elemében. Feltör benned a vágy arra is, hogy felkeresd ősidő és példád barlangjait. A keretet, amelyben mindennapi élete lejátszódott, a föld mélyét, ahol biztonságban volt, biztonságban az évszakok zordsága vagy hőisége, s biztonságban az erdők vadjai előtt. S ha otthon érezted magad a lombok árnyékában, otthon érezted magad a föld mélyében. De ez más otthon már: borzongva veszed észre éppen azt, amitől menekülnél, — a közeledő, fenyegető civilizációt. Azt, hogy a természetben boldog lehetsz, de nem lehetsz boldog önmagadban, mert nyugalanság kerget, meg akarsz ismerni az önkénytelen természet után az önkényes természetet is: a tudást, amely benned rejtezik. Amely arra üzött, hogy ne elégedj meg a villámok nyomán felcsapó tűzzel, de magad is tüzet csiholj, ne elégedj meg a kistáradt törzsekről lefejtett bunkóval, hanem magad is fegyvert csinálj: kőből először, aztán a felfedezés izgalmától üzve, vasat fejtve a hallgatag sziklákból. Az ősi élet békéje nem tart sokáig, fegyverkezel. S amikor fegyverkezni kezdesz, akár az ellenfél, akár önmagad ellen, megkezdődik a civilizáció.

Lillafüred hegyei tele vannak barlangokkal. A Szent István-barlangban emeletes cseppköveket láthatsz, megdermedt vízeséseket, gótikus termeket, karcsú oszlopokat, — Aggteleket miniatűr formában. Itt a képzelet ad nevet a cseppköveknek, s kis képzelettel magad is felismerheted bennük azokat a neveket, amelyeket az utókor ruházott rájuk. A másik két barlang félelmesebb és megrendítőbb, mert itt a természet önkénytelenül játszik és az évezredek vájó vagy szaporító munkája csodálatos képeket adott a szikláknak.

A Szeketa-barlang komor és puritán. Galagonyák ágait félrehajtva léphetsz csak be, s a tavaszi sugárzás után megcsap a hideg. Boltozatos tetők, hatalmas kőpadok. Itt minden primitív; ha megindulsz a barlangjáratokon, az ősember házába érkezel. Herman Ottó tárta fel ezeket a termeket, itt találták Magyarországon az első ősembert és az életet, amely körülvette: evőeszközökkel, fegyverekkel, tűzcsiholó szerszámokkal. Afféle kis pompeji ez; amikor a kővek alól kifejtették az ősember csontjait, mellette megtalálták eredményeit is a messzibe

Anna barlang: Éva almafája

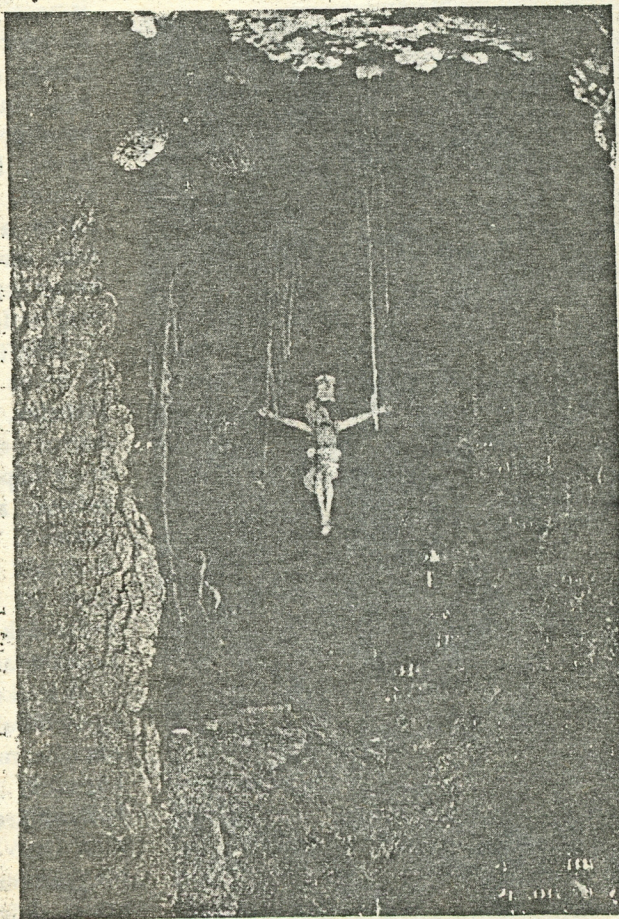
tűnt léleknek, mindazt, amit kutató kíváncsisága, felfedező öröme kierőszakolt az ellenálló világból. Ha most járod be lakását, egy pillanatra magad is érzed az életét, apró gondjait, szörnyű fenyegetéseit, hiszen, ha kisebb és öntudatlanabb formában is, ezek a fenyegetések és gondok so voltak kevésbé életbevágók, mint a tiéd. Ia Lillafüreden a tavasz ébresztette fel benned az ősi élet szépségének vágyát, itt, a Szeleta-barlangban a barlangi sötétség visszavezetett, szelíd és ostromló erőszakkal, a magad mindennapjába.

Az Anna-barlang, amely zeg-zugos folyosóival ott tekereg a Palota-szálló függőkertje és feljárója alatt, szelidebb költészettel lep meg. A keskeny utacskákat villanykörték világítják meg, a sötét és hideg mélységben a követelő élet zöldel ki a lámpák fénye körül: bágyadt moha lepi be a lámpák fénykörét a tufa-sziklákon. Az Anna-barlangban szinte önkénytelen a természet szeszélyes vagy szenvedélyes játéka. Egy-egy sziklacsoport előtt fel kell kiáltanod, olyan költői hasonlatok virultak ki, s mielőtt elolvasnád a sziklákra erősített márványtáblán a felírást, magad is leolvasod a sziklák és kövek játékából a költői jelentést. Egy csillogó, apró szemcsékből összerakott fűt valóban olyan, mint éjszakából felvillanó «Eszaki fény». Egy lépéssel odébb az édenkertben vagy látod az almafát, a sudár törzset, a koronát, a csillogó almákat. Vajamivel messzebb, egy benyíló mélyén leveszed a kalapodat: hatalmas tufa-kö, Jézus Szívének alakját öltötte magára, a szív közepén ott a vércsepp is, a mindannyiunkért kétezer év óta szüntelen hulló, megdermedt vércsepp. Finom, csipkészerű szájakból halászhálót falálsz az egyik falon, üveg alatt ez Szent Péter halászhálója, melyen emberlelkek akadnak fenn. Mással valóságos banán-erdőt látsz, egy lépés után színes giardinettet gyümölcsökből, egy másikat kukoricacsövekből, paradicsomból, uborkából. Alacsonyok a folyosók, olykor meg-

hajtott fővel kell járnod, lépcső- és hidak vezetnek egyik benyílásból a másikba. Kétszer patak felett konganak lépteid, ott szalad feketén, a sziklába vésődve a lábad alatt, ha papirhajót eresztesz fürge hátára, a barlangból kijövet a vízesésen látod már ringani. S ha jó a képzeleted, nem romlott még meg benned az elemi, csodálkozó költészet, megdermedt orgonát is láthatsz, ezer karcsú sípval, és a föld alatt jelképekben, tündéri metaforákban az egész felső, napon fürdő világot. Mielőtt búcsúznál a mélységtől — három emeletnyire jártál egész idő alatt a föld mélyében — állj meg egy áhítatos pillanatra a kápolna előtt. Egy üregben a

felfeszített Krisztus néz rád, lába előtt egy felfeszített ország szimbólumával: a Koronával. Megáldott hely ez, úgy imádkozhatsz benne, mint egy kápolnában a föld színén. Imádkozz el egy Ávét. Vagy ami illőbb itt s illőbb Isten világában: egy «Sub tuum praesidium». Azaz azt: oltalmad alá futunk... Mert oltalom volt az embernek ez és valamennyi barlang. Oltalom a fenyegető élet elől, Isten oltalma a világban.

Thurzó Gábor

Részlet az Anna cseppkőbarlangból